

Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Philological Sciences. Vol. 3 (101)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 3 (101)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УДК 811.161.2'367

DOI 10.35433/philology.3(101).2023.230-244

ТЕНДЕНЦІЇ НОМІНУВАННЯ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

А. В. Шитик*, А. П. Юлдашева**

Література для дітей та юнацтва являє собою особливий тип літератури, художня й мовна організація якої орієнтована на читача-дитину, його потреби та особливості сприйняття інформації. Із художніх творів дитина черпає знання про навколишній світ, пізнає культуру народу, історію та традиції, що й допомагає формуванню світогляду й системи цінностей. Своєрідним сигналом, що спонукає читача звернутися до тексту чи відкинути його, слугує заголовок. Актуальність його дослідження зумовлена важливістю вивчення основних тенденцій номінування українських творів для дітей та юнацтва.

З'ясовано, що заголовки сучасних художніх текстів для дітей та юнацтва загалом відповідають правилам творення заголовкової назви, проте мають і певні особливості, що вирізняють їх з-поміж інших і дають підстави окреслити загальні та часткові тенденції номінування творів. Загальні тенденції характеризують корпус творів для дітей та юнацтва в контексті загального літературного процесу й демонструють прагнення авторів відшукати оригінальну форму та завуалювати зміст. Це можливе завдяки використанню засобів мовної гри, що забезпечує естетичний ефект через свідоме порушення мовних норм та змістових елементів. Проаналізовано специфіку репрезентації елементів мовної гри на різних рівнях мовної системи, зокрема: використання латиниці (графічний рівень), уживання нелітерних знаків (графічно-орфографічний рівень), застосування асонансу й алітерації, римування (фонетичний рівень), залучення антонімів, омофонів, омографів тощо (лексичний рівень), використання оказіоналізмів, демінутивних форм (на рівні лексики й словотвору), вияви інтертекстуальності та тяжіння до діалогічності (текстуальний рівень). Описано специфіку реалізації інтертекстуальності через алюзії на фольклор, українські міфи й легенди, інші літературні твори, кінофільми, витвори мистецтва, відомих особистостей та ін. Діалогічність простежена в заголовках, що є питальними, спонукальними та окличними реченнями або містять звертання, апосіопезу.

* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: l_shytyk@ukr.net
ORCID: 0000-0001-5941-672

** кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янської та романо-германської філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
l.alimduyl@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6561-8827

Виокремлено й узагальнено часткові тенденції називання творів, що виразно репрезентовані в літературному доробку окремих сучасних письменників. Це, зокрема, повторення фрагмента назви твору, оскільки новий твір є продовженням попереднього (твори В. Рутківського, С. Дерманського, Л. Ніцой, Л. Ворониної, О. Гавроша, С. Гридїна, Г. та Т. Микитчаків, М. Павленко), повторення фрагмента назви різних творів з одного циклу (твори О. Есаулова із серії «Дитячий детектив»), указівка на жанр твору (твори Н. Дев'ятко, Г. Манів, Н. Воскресенської, О. Крижанівської), римування (твори О. Мамчич), засоби фоностилістики: асонанс, алітерація (твори Г. Фальковича), однотипні структурні моделі заголовків, як-от: однослівні найменування (твори О. Кротюк), заперечні словоформи (твори С. Гридїна), прикметниково-іменникові словосполучення (твори В. Петрук), синтаксичні конструкції, що являють собою підрядну частину складного речення (твори Г. Малик).

Підсумовано, що для осягнення інформації, закладеної в заголовку, потрібно враховувати глобальний контекст, який уможлиблює визначення асоціативних зв'язків заголовка в культурному просторі. Часткові тенденції номінування художніх творів забезпечують унікальність письменника, посилюють оригінальність та експресивність його творчого доробку.

Ключові слова: заголовок, загальні тенденції номінування, часткові тенденції номінування, мовна гра, інтертекстуальність, діалогічність, твори для дітей та юнацтва.

NOMINATION TRENDS OF WORKS OF UKRAINIAN LITERATURE FOR CHILDREN AND YOUTH

Shytyk L. V., Yuldasheva L. P.

Literature for children and youth is a special type of literature. Her literally and language organization is focused on the child reader, his needs and peculiarities perception of information. From works of art, the child learns about the world around him, gets to know the people's culture, history and traditions, and this helps in the formation of the worldview and value systems. The title serves a kind of signal that prompts the reader to turn to the text or discard it. The relevance of the research is importance of studying the main trends in the nomination of Ukrainian works for children and youth.

The article found out that the titles of modern artistic texts for children and youth generally correspond to the rules for creating of the title, but they also have certain ones features that distinguish them from others and give grounds to outline the general and partial tendencies of nomination of works. General trends characterize the works for children and youth in the context of the general literary process and demonstrate the author's desire to find the original form and veil the content. It is possible thanks to the use of means of the puns which provide an aesthetic effect through the conscious violation of language norms and content elements. The specificity of the representation is analysed elements of the language game at different levels of the language system, in particular: the use of the Latin alphabet (graphical level), use of non-literal signs (graphical and orthographical level), use of assonance and alliteration, rhyming (phonetic level), involvement of antonyms, homophones, homographs, etc. (lexical level), use of occasionalisms, diminutives forms (at the level of vocabulary and word formation), manifestations of intertextuality and attraction to dialogicity (textual level). The specifics of implementing intertextuality are described through allusions to folklore, Ukrainian myths and legends, other literary works, films, works of art, famous personalities, etc. Dialogicity is traced in the titles, which are interrogative, exclamatory sentences or contain appeals, aposiopesis.

The partial trends in the naming of works have been singled out and summarized, which is clear represented in the literary works of individual modern writers. This, in particular, repetition of a fragment of the title of the work, since the new work is a continuation of the previous one (works by V. Rutkivskiyi, S. Dermanskyi, L. Nitsoi, L. Voronina, O. Gavrosh, S. Hridin, G. and T. Mykytchakiv, M. Pavlenko), repetition of a fragment of the title of different works from one cycle (works by O. Esaulov from the series "Children's Detective"), an indication of the genre of the work (works by N. Devyatko, H. Maniv, N. Voskresenska, O. Kryzhanivska), rhyming (works by O. Mamchich), means of phonostylistics – assonance, alliteration (works by H. Falkovich), of the same type

structural models of headings, such as: one-word names (works by O. Krotiuk), negative word forms (works by S. Hrydin), adjective-noun phrases (works by V. Petruk), syntactic constructions that represent a subjunctive part of a complex sentences (works by H. Malyk).

It is concluded that in order to understand the information contained in the title, it is necessary to take into account a global context that enables the associative relationships of the title to be defined in cultural space. Partial trends in the nomination of works of art provide recognizability of the writer, strengthen the originality and expressiveness of his creative work completion.

Keywords: title, general nomination trends, partial trends nomination, language game, intertextuality, dialogicity, works for children and youth.

Постановка наукової проблеми.

Ознайомлення з художнім твором розпочинається із заголовка – своєрідного сигналу, що спонукає звернутися до тексту чи відкинути його. Заголовок привертає увагу читача, установлює з ним контакт і налаштовує на сприйняття тексту, слугує орієнтиром, презентуючи в стислій формі зміст твору.

На дослідницьку увагу заслуговують назви творів для дітей та юнацтва, які відображають особливості сприйняття дітьми світу й себе в ньому. Сучасна філологія потребує ґрунтовних досліджень, у яких були б виокремлені лінгвальні риси українських творів для дітей та юнацтва, досліджено заголовки як важливий текстотвірний елемент. Актуальність теми наукового пошуку зумовлена важливістю вивчення основних тенденцій номінування українських творів для дітей і юнацтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному мовознавстві висвітлено різні аспекти дослідження заголовків: із позицій лінгвістики тексту (В. Галич [2], А. Загнітко [8], Ю. Карпенко [10], І. Кочан [15] та ін.), функційної специфіки (Р. Барт [25], Л. Каніболоцька [9], Н. Смірнова [20]), прагматики (В. Корольова [14]), семантики (Л. Грицюк [5], І. Єрмоленко [6]), структурно-семантичних особливостей (Е. Босва [1]) та ін. Комплексний аналіз заголовків сучасних художніх творів представлено в монографії Л. Юлдашевої [24] та в дисертації Т. Желтоногової [7]. У контексті нашого дослідження заслуговують на увагу й

літературознавчі праці Л. Скорини [18], М. Челецької [22] та ін., у яких заголовки проаналізовані в літературознавчій площині, а також дослідження Т. Б. Качак [11; 12], В. В. Кизиловой [13] та ін., присвячені висвітленню особливостей літератури для дітей та юнацтва. Мовознавчі аспекти вивчення цього пласту літератури репрезентовані в наукових розвідках В. Голуб [3; 4; 26], Л. Шитик та Л. Юлдашевої [23; 27].

Мета дослідження – з'ясувати тенденції номінування творів української літератури для дітей та юнацтва в аспекті визначення загальних і часткових закономірностей. Для аналізу процесів називання літературних творів в умовах нової художньої реальності дібрано найменування творів сучасних українських письменників, які пишуть для дітей та юнацтва.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Твори, адресовані дітям, не мають однозначної дефініції та марковані різними термінами. "Дитяча література", як зауважує Л. Сердюк, – це "художні, наукові, науково-популярні твори, які написані для дітей. Найчастіше в це поняття включаються також твори "дорослої" літератури, що назавжди ввійшли в коло дитячого читання" [16: 149]. Натомість Ю. Ковалів розрізняє "дитячу літературу" і "літературу для дітей", пропонуючи таке визначення: "Дитяча література – усна і писемна словесність, творена дітьми. До неї належать безпосередньо пов'язані з

грою різні жанри фольклору... Дитяча література має синкретичний характер, специфічну художню форму з тяжінням до ритмізованого мовлення, словотворчості, розкутого фантазування" [17: 285]. Для уникнення двозначності, вважаємо за доцільне послуговуватися терміном "література для дітей та юнацтва", що акцентує на адресатові творів.

Художня й мовна організація літератури для дітей та юнацтва орієнтована на читача-дитину, його потреби та особливості сприйняття інформації. Вона завжди була одним із чинників, що визначають становлення національної свідомості. Саме на сторінках художніх творів дитина черпає знання про навколишній світ, пізнає культуру народу, історію та традиції, що й допомагає формуванню світогляду й системи цінностей.

Художні твори для дітей та юнацтва є формою комунікації дорослого світу з дитячим. Діалог автора з такою аудиторією вибудований за іншими законами, ніж діалог із реципієнтом-дорослим, з огляду на особливості дитячого сприйняття, що є передумовою осягнення тексту. Письменники, які пишуть для дітей, не можуть обмежитися індивідуально-авторським баченням світу та втіленням його моделі у творі. Успішній комунікації з дитиною має сприяти обізнаність із віковими психологічними особливостями дітей, закономірностями розвитку й актуальними запитамі дитини тієї чи тієї вікової категорії. Письменник ставить за мету не лише розважити юних читачів, а й розвинути уяву, фантазію, сформувати естетичні смаки, долучити до морально-етичних цінностей, надати інформацію про прийнятні моделі поведінки в соціумі.

До літератури для дітей та юнацтва належать тексти різних родів і жанрів, створені для читачів відповідної вікової категорії, ураховуючи їхні емоційні, естетичні та етичні запити. Багато творів мають подвійну

адресацію – спрямовані на дитину й на дорослого. Відповідно до вікових особливостей читачів виокремлюють літературу для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку та підлітково-юнацьку літературу (вона охоплює відповідно середній та старший шкільний вік). Окрім того, існують твори, адаптовані для дитячого читання, та творчість самих дітей, яку логічно називати дитячою літературою. Усі ці компоненти посідають належне місце в художньому процесі, окрім того, між ними налагоджено міцні зв'язки, які впливають на формування дитячої свідомості.

Твори для дітей та юнацтва виконують різноманітні функції, що залежить від етапів ініціації людини: твори для дітей дошкільного й молодшого шкільного віку спрямовані на пізнання світу, у підлітково-юнацькому віці художні тексти сприяють самопізнанню, допомагають збагнути почуття і вчинки.

Виокремлено такі основні функції дитячої літератури:

- 1) виховна (твори спрямовані на виховання моральних якостей дітей);
- 2) комунікативна (формує бажання спілкуватися з книгою, дає змогу юному читачеві краще зрозуміти себе);
- 3) естетична (дитячі книги допомагають формувати первинне уявлення про прекрасне);
- 4) пізнавальна (книги містять необхідну інформацію, яка допомагає пізнати світ);
- 5) гедоністична (у процесі читання дитина отримує насолоду);
- 6) риторична (дитина, читаючи, стає співавтором письменника, що сприяє розвиткові її творчих здібностей).

Цікавою є думка В. Голуб про те, що "сучасна література для дітей та юнацтва вже не використовує принцип дидактизму як головний, однак натомість пропонує широке коло можливостей реалізації комунікативної

функції художньої літератури, реалізація якої передбачає втілення й інших функцій, зокрема пізнавальної, викликаючи інтерес у юного читача до світу в собі й світу навколо себе; розважальної, що вможливає отримання насолоди від процесу та результату читання; естетичної, яка впливає на формування смаків, поглядів та вподобань юних особистостей. Автори літератури для дітей та юнацтва усвідомили важливість створення умов для успішної подорожі-пізнання себе, світоглядних позицій інших, суспільних норм та правил, історичних перемог і поразок, культурних здобутків та особистісних провалів" [3: 150].

На думку Т. Качак, "автори текстів для дітей орієнтуються на так званій "частковий досвід" адресатів і намагаються спростити власне бачення світу і в тексті запропонувати "світ очима дитини". Специфіка сприйняття тексту дитиною залежить і від того, чи не порушив письменник тієї межі, за якою починається конфлікт авторського і читацького досвідів" [11: 7].

Успішна реалізація окреслених функцій залежить і від вдало дібраного заголовка художнього твору, адже він покликаний зацікавити читача, спонукати продовжити читання, стисло презентувати зміст твору. Під час вибору заголовка важливо виокремити найзначущіший елемент текстової інформації, який здатний вирізняти цей твір з-поміж інших. Акт вторинної номінації спрямований на ідентифікування літературного твору за допомогою актуалізації найважливішої, на думку автора, інформації в заголовку.

Короткий за обсягом текст заголовка покликаний дати читачеві перше уявлення про книгу, сформувані настрої перед читанням, стати першим кроком до її аналізу. Огляд заголовків сучасних творів для дітей та юнацтва дає підстави виокремити

основні тенденції їх номінування, що демонструють залучення багатозначних понять або не пов'язаних із текстом відомостей. Сучасні автори широко використовують *ігровий аспект мови*, що забезпечує естетичний ефект через свідоме порушення не тільки мовних норм, а й змістових елементів. Елементи мовної гри репрезентовані на різних рівнях мовної системи:

1) на рівні графіки – це використання латиниці, напр.: "Казка. У пошуках себе" О. Дерманського, "Нікчому?/Unworthy?" О. Есаулова, "МОХ NOX" Т. Малярчук, "Game over!" О. Нікітенка;

2) на рівні графіки й орфографії – уживання нелітерних знаків, напр.: "#щотакематематика?", "(Я трамвай + зоопарк)²" Д. Кузьменка, "Абра&Кадабра" Г. Малик;

3) на рівні фонетики – застосування асонансу й алітерації (напр.: " «Сорочинська сорока», "Читотинь із країни Чинічляндії" А. Багряної, "Ватага веселих волоцюг" А. Бачинського, "Комп і компанія" А. Коршунової, "Мишкові миші" Г. Малик, "Чи є в бабуїна бабуся?" М. Савки), римування (напр.: "Кабан дикий – хвіст великий" І. Андрусяка, "Тьотя Бегемотя" Ю. Бедрика, "Дід Андрій і лютий змії", "Босоніжки для стоніжки", "А на нас упав ананас" О. Мамчич, "Небилиці про рукавиці" З. Мензатюк, "Гриць, вигадник небилиць" С. Пантюка, "Чотири міхи для Бобриси" М. Савки);

4) на рівні лексики – залучення антонімів для створення ефекту несподіванки (напр.: "Удень. Вночі" І. Андрусяка, "Засинай. Прокидайся" Г. Вдовиченко, "**Біла трошки чорна-пречорна** книжка" Д. Кузьменка), слів, що близькі до омонімів, – омофонів, омографів тощо [заголовок твору "А на нас упав ананас" О. Мамчич демонструє застосування омофонів (А на нас / ананас); у назві "Зоряна Зоряна" І. Ковалишеної гра слів представлена омографами (Зоряна

Зоряна) та суголоссям власного імені й загальної назви; застосування омографів **образи** й **образи** сприяло створенню ефекту мовної гри в заголовку "**Дикі образи дикобраза**" І. Роздобудько (**дикобраз** походить від слів **дикий** та **образ**, тобто тварина диковинної подоби, **дикі образи** – це важко стримувані емоції); О. Мамчич використовує антоніми **взутий** і **босий** для оказіоналізму "**Босо-взутий сніговик**";

5) на рівні лексики й словотвору – поява оказіоналізмів, що являють собою мовленнєві одиниці, утворені письменниками за стандартними та новими словотвірними моделями, поява й значення яких зумовлені контекстом, напр.: "**Нямлик і балакуча квіточка**", "**Хлюсь та інші**" Л. Ворониної, "**Як подружитися з Чакалкою**", "**Веселий крутисловик**" С. Пантюка.

Феномен оказіональної одиниці полягає в його діалектичних зв'язках із мовою та мовленням для репрезентації двоїстої природи: з одного боку, оказіональне слово є продуктом мовленнєвої діяльності, з іншого – саме мовна система слугує основою для творення нових слів за відповідними моделями і є тим контрастним тлом, на якому виокремлено оказіональність. У мовознавстві розрізняють фонетичні, словотвірні, граматичні, семантичні, фразеологічні та графічні оказіоналізми.

Авторські новотвори мають особливий статус у лексичному масиві; для них характерний лінгвокультурний компонент, експресивність, специфічна внутрішня форма, словотвірна похідність, ненормативність, функційна одноразовість, індивідуальна належність, залежність від контексту тощо. Основними функціями оказіоналізмів є креативна (здатність створювати "іншу" реальність), номінативна (називати фрагменти «іншої» дійсності), категорійна (належність до певної категорії) та

ідентифікаційна (виокремлення з-поміж інших) функції.

Творення номінативних одиниць – це складний мовленнєво-розумовий процес, що реалізує водночас різноманітні когнітивні та мовні механізми. Більшість оказіоналізмів належить до онімів, які семантично не однорідні. Найчастіше в заголовках трапляються оказіоналізми-антропоніми ("**Білка Квасоля та Опівнічний Пожирака**" І. Андрусяка, "**Туконі – мешканець лісу**" О. Були, "**У пошуках Огоного**" Л. Ворониної, "**Маляка і Гаплик**", "**Мрія Маляки**" О. Дерманського, "**Тятіка і Патіка**" К. Ковальської, "**Пан Перевертас**" С. Пантюка, "**Повістина про Потворика**" В. Терена, "**Лумпумчик**" М. Чумарної) і топоніми ("**Царство Яблукарство**", "**Маляка – принцеса Драконії**" О. Дерманського, "**Гонихмарник**" Дари Корній, "**Подорож Алі до країни Сяк-такіє**", "**Пригоди Алі в Недоладії**" Г. Малик).

Чисельність оказіоналізмів-апелятивів у заголовках українських творів для дітей та юнацтва значно нижча, ніж онімів, напр.: "**Вогнесміх**" О. Бердника, "**Таємне товариство брехунів, або пастка для синьомордів**" Л. Ворониної, "**Заекрання**" О. Есаулова, "**Хрангели**" Н. Ініної, "**Другоасики з 2-А**" Д. Кузьменка, "**Неслухняники**", "**Лякація**" С. Пантюка.

Для оказіоналізмів характерне морфологічне ("**Білка Квасоля та Опівнічний Пожирака**" І. Андрусяка, "**Таємне товариство брехунів, або пастка для синьомордів**" Л. Ворониної, "**Заекрання**" О. Есаулова, "**Неслухняники**", "**Лякація**" С. Пантюка, "**Повістина про Потворика**" В. Терена) та неморфологічне словотворення ("**Білка Квасоля та Опівнічний Пожирака**" І. Андрусяка). Виокремлено непохідні оказіоналізми, що мають непрозору внутрішню форму й репрезентують первинну номінацію ("**Туконі** –

мешканець лісу" О. Були, "Вуйко Йой і **Лишена**"⁵ Г. Малик).

Мовна гра на текстуальному рівні виявляється в інтертекстуальності. Важливою тенденцією літературного дискурсу є актуалізація внутрішніх текстуальних зв'язків з іншими творами художньої літератури. *Інтертекстуальність* (фр. *intertextualite* – міжтекстовість) як онтологічна ознака будь-якого тексту полягає у відтворенні конкретних "літературних явищ інших творів, більш ранніх, через цитування, алюзії, ремінісценції, пародіювання та ін." [19: 25], причому діалог "автор – текст – читач" ускладнюється й виникає ще один компонент – інший текст ["В країні сонячних Ясочок" Л. Живолюб / "В Країні Сонячних Зайчиків" В. Нестайка; "Дідо-Всевідо" О. Гавроша / "Дідо-Всевідо" (українська народна казка)].

Для досягнення інформації, закладеної в заголовку, важливо враховувати глобальний контекст, що вможливає визначення асоціативних зв'язків заголовка в культурному просторі. Алюзія "змістовно збагачує текстову інформацію, створюючи численні асоціації за допомогою натяку на події, факти, персонажі інших текстів; це вияв безпосередньої діалогічності текстотворення" [17: 52]. Алюзія не лише створює емоційне навантаження, вона виконує важливу композиційну роль, стає стрижнем усього твору, ґрунтуючись на спільних фонових знаннях автора й читача. О. Н. Траченко вважає, що в цьому разі знання лише тексту не забезпечує з'ясування значення заголовка [21]. Концептуальна функція алюзії полягає не в тому, що вона формує нові концепти, а в тому, що вона є засобом

експліцитної або імпліцитної апеляції до певного концепту.

Дібраний лексичний матеріал дає підстави виокремити такі різновиди алюзій:

1) алюзії, що засвідчують зв'язок із фольклорним національно-культурним контекстом: "Брати Котигорошки: казкові оповідки" Оляни Руги / "Котигорошко" (народна казка), "Росли груші на вербі" Д. Кузьменка / *груші на вербі (груші на вербі, на осіці кислиці)* – 'нісенітниця, дурниця, безглузда вигадка', "Купи слона! або Маленькі пригоди великої Софійки" Д. Кузьменка / *Купи слона!* – фраза, яку вимовляють, щоб вивести з рівноваги, роздратувати співрозмовника;

2) алюзії на українські міфи та легенди, зокрема, деякі герої, що з'являються в заголовках творів для дітей та юнацтва, пов'язані з народними віруваннями, напр.: "**Потерчата**" В. Рутківського (*потерчататами*, потерчуками чи поторочами називали дітей, які померли нехрещеними або народилися мертвими), "**Танок Чугайстра**" О. Дерманського (*чугайстер* – 'веселий, життєрадісний, оброслий чорною або білою шерстю лісовик із блакитними очима'), "**Іван Сірко, великий характерник**" М. Морозенко (*характерник* – 'віщун, чаклун на Запорозькій Січі, який умів ворожити, лікувати поранених козаків, знав психотерапію, вправи з фізичної підготовки'), "**Знає тільки Мару**" О. Рижко (*Мара* – 'міфологічна істота, яка найчастіше з'являлася в образі злої потворної чаклунки; уособлення нечистої сили');

3) алюзії на інші літературні твори, напр.: "**Втеча звірів, або Новий бестіарій**" Г. Пагутяк / середньовічний "**Бестіарій**" ("**Звірслов**");

4) алюзії, що демонструють зв'язок із творами живопису, напр.: "**Вві сні і наяву, або дівчина на кулі**" О. Слоньовської / "**Дівчинка на кулі**" Пабло Пікассо;

5) алюзії на кінофільми: "**Мисливці за**

⁵ Оказіоналізм *Лишена* вважаємо непохідним, оскільки в тексті казки не вмотивовано його походження: "*Хто й коли його так назвав – невідомо. Але у лісі і на галявині всі його так і кликали*" (Г. Малик).

привидами" А. Кокотюхи / фільм "Мисливці за привидами" режисера Пола Фіга;

б) алюзії, пов'язані з відомими особистостями: "З Ейнштейном у рюкзаку" А. Бачинського (Ейнштейн – один із найвизначніших фізиків ХХ століття).

Докладніше проаналізуємо специфіку деяких прецедентних феноменів, пов'язаних, зокрема, з народними казками, фразеологічними одиницями, творами художньої літератури, фільмами тощо. Заголовки творів В. Рутківського "Слуга баби-Яги", "Гості на мітли" апелюють до казкового персонажа Баби-Яги, яку традиційно зображують як стару страшну жінку, а її атрибутами є хатинка на курячих ніжках і ступа. У заголовку "Пан Коцький, Міра і море" О. Луцевської згадано Пана Коцького – kota, персонажа української народної казки.

Назва "Телесикова весна" Л. Живолуп пов'язана з Івасиком-Телесиком – героєм однойменної української народної казки про хлопчика, який перетворився з деревинки на людину. У повісті "Нащадки Кирила Кожум'яки" В. Хоборова йдеться про народного богатиря-зміносця, персонажа давнього народного епосу часів Київської Русі. Назва вказує на зв'язок з українською народною казкою "Кирило Кожум'яка".

Для заголовка своєї казки "Зварю тобі борщику" З. Мензатюк використала рядок з української заклички:

Йди, йди, дощику,
Зварю тобі борщику
В полив'янім горщику!

Назва "Скелет без шафі" О. Луцевської є трансформацією відомого англійського фразеологізму *скелет у шафі*. Це калька з англійської мови – *skeleton in the closet*; вислів уведений англійським письменником Вільямом Текереєм у романі "Ньюкоми". *Скелет у шафі* – душевна

таємниця, особистий секрет, ретельно прихований від сторонніх факт, який у разі його оприлюднення здатний завдати значної шкоди репутації".

Заголовок "Задзеркалля" О. Луцевської пов'язаний із відомою повістю Льюїса Керрола "Аліса в Задзеркаллі". Саме так звучить альтернативний український переклад повісті *Through the Looking-Glass, and What Alice Found There* – "Крізь дзеркало, і що там побачила Аліса", написаний як продовження книги "Аліса в країні Чудес". *Задзеркалля* – це сфера вигаданого, нереального; ілюзії, фантазія. Із творами Льюїса Керрола пов'язана повість "Пригоди Алі в Країні Недоладії" Г. Малик.

Назва повісті С. Процюка "Аргонавти" стала прецедентним феноменом, адже це герої давньогрецької міфології, які здійснили далекий морський похід у Колхиду за Золотим руном.

Назва повісті Л. Ворониної «*Суперагент 000*», беззаперечно, пов'язана із сером Джеймсом Бондом, командиром ВМФ Великої Британії, який також відомий як *агент 007*. Він є героєм романів англійського письменника Я. Флемінга. Назва книжки "Раз овецька, два овецька" Г. Крук повертає нас до лічилки перед сном. Найпоширеніший міф про овець полягає в тому, що їхній підрахунок нібито допомагає заснути.

Отже, асоціативною може бути й затекстова мотивація, коли мотиватором назви стає не безпосередньо зміст твору, а його асоціативний зв'язок з іншими естетичними об'єктами. Такий прийом підвищує інформативність заголовка, проте водночас формує умови для ускладнення сприйняття. У цьому разі варто говорити про прецедентну мотивацію.

На підставі розглянутого матеріалу констатуємо, що заголовок може бути точною і трансформованою цитатою, виражати прямий зв'язок із текстом-

джерелом, зберігаючи основні установки, чи бути віддалено спорідненим із текстом-джерелом. Цей прийом звернений до вкорінених у культурній пам'яті читача знань, до усталених словосполучень літературного, міфологічного й історичного походження. Алюзія є не лише апеляцією до якоїсь події чи сюжету, вона виконує в художньому тексті естетичну, експресивну й пізнавальну функції.

Інша тенденція сучасних творів для дітей та юнацтва полягає в спробі встановити контакт із читачем. Діалог "автор – текст – читач" (діалогічність) притаманний художній літературі загалом, проте найбільш властивий саме літературі для дітей та юнацтва. Передбачено два діалоги, які веде юний читач: безпосередній ("текст – читач") та опосередкований ("автор – читач"). Діалогічність виразно простежена в заголовках, що є питальними чи спонукальними реченнями та окличними конструкціями, містять звертання, напр.: "Хто робить сніг?", "Куди зникло море?" Т. і М. Прохаськів, "Чи є в бабуїна бабуся?" М. Савки, "Де Ойра?" Т. Стус, "Хочу літа!", "Суперклеї Христора Тюлькіна, або "Вас викрито – здавайтесь!" А. Костецького, "Ну чисто янгол!" І. Потаніної, "Дракони, вперед!" К. Штанко, "Мій срібний князю" Н. Кушнір та ін.

Як один із засобів діалогізації використовують стилістичну фігуру апосіопезу (умовчання) – незавершене, обірване висловлення, що передає емоційний стан мовця і графічно позначене трьома крапками; також маркує розрив речення після натяку на розвиток подальших подій, напр.: "Був день народження колись..." Ю. Бедрика, "Перехідний вік ... моєї мами" І. Мацко. В останньому заголовку поєднано різноспрямовані змістові елементи, адже перехідний вік – це психологічно складний для

підлітків перехід із дитинства в доросле життя.

Однією з тенденцій найменування творів для дітей та юнацтва є використання демінутивних форм. Зауважимо, що саме зменшувально-пестливі лексеми характерні для дитячого мовлення, тому поява їх у творах для дітей та юнацтва цілком логічна й умотивована. Використання демінутивних форм характерне для заголовків таких творів: "Зайчикова книжечка" І. Андрусяка, "Працьовита бджілка", "Усміхнулось сонечко" Л. Відути, "Зайченятко" Т. Горицьвіт, "Кіттик Ковбаско" С. Гридїна, "Пригоди Марійки Михайлової", "Жирафчик і Пандочка" М. та С. Дяченків, "Казочки-куцохвостики З. Мензатюк, "Павлусь і Павлінка", "Дві бабуські в незвичній школі, або скарб у візку", "Автомобільчик", "Бджілка" Л. Ніцой та ін.

Заслуговує на увагу ще один спосіб номінування творів – використання дублетного заголовка, у якому одночасно акцентовано на двох фрагментах реальності (докладніше про структуру таких заголовків див.: [27: 192–193]), напр.: "Межник, або Всесвітнє свавілля" О. Денисенка, "Ковалі щастя, або новорічний детектив" В. Нестайка, "Мінімакс – кишеньковий дракон, або День без батьків" А. Костецького, "Айхо, або Подорож до початку" Оршулі Фариняк, "Останній лицар, або дуже довгі канікули" А. Папанова, "Невдаха, або Ласкаво прошу до мого світу" А. Долман.

Дібраний фактичний матеріал дає підстави узагальнити й часткові тенденції називання творів, що виразно репрезентовані в літературному доробку окремих сучасних письменників:

1) повторення фрагмента назви твору, оскільки новий твір є продовженням попереднього: "Джури козака Швайки", "Джури-характерники", "Джури і Кудлатик", "Джури і підводний човен"

В. Рутківського; "Володар макуци, або пригоди вужа **Ониська**", "Коли **Онисько** був малесенький" С. Дерманського; "**Маляка** – принцеса Драконії", "**Маляка** і Навіжений дракон", "**Маляка** і Велика Маня", "**Маляка** і Гаплик", "**Маляка** і Крококоветь" С. Дерманського; "**Ярик** і дракон", "**Ярик**-векалка", "**Ярик** і рогатий Мі..." Л. Ніцой; "**Таємне Товариство** Блазнів, або Балансування на краю прірви", "**Таємне Товариство** Близнюків, або Чудисько озера Лох-Ойх та інші страховища", "**Таємне Товариство** Ботанів, або Екстрим на горі Підстава", "**Таємне Товариство** Брехунів, або Пастка для синьоморда", "**Таємне Товариство** Боягузів, або Засіб від переляку № 9" Л. Ворониної; "Неймовірні пригоди **Івана Сили**, найдужчої людини світу", "**Іван Сила**. Неймовірні пригоди", "Галуна-Лалуна або **Іван Сила** на острові Щастя", "**Іван Сила** на острові Щастя", "У пошуках **Івана Сили**" О. Гавроша; "**Федько**, прибулець з Інтернету", "**Федько** у віртуальному місті" С. Гридїна; "**Джмеленя** та володарка злиднів", "**Джмеленя** та Канікульне озеро", "**Джмеленя** та Рожко з Чивчинського лісу", "**Джмеленя** та дерево Ву" Г. та Т. Микитчаків; "**Русалонька із 7-в**, або Прокляття роду Кулаківських!", "**Русалонька із 7-в** та загублений у часі", "**Русалонька з 7-в** проти Русалоньки з Білокрилівського лісу", "**Русалонька із 7-в** в тенетах лабіринту" М. Павленко;

2) повторення фрагмента назви різних творів з одного циклу (твори О. Есаулова із серії "Дитячий детектив": "Кенінтова колекція. **Справа № 1**", "Чорні археологи. **Справа № 2**", "Як уполювати Чупакабру. **Справа № 3**", "Кіднепінг. **Справа № 4**", "Справа честі. **Справа № 5**", "Щурячий підступ. **Справа № 6**", "Жіноча справа. **Справа № 7**", "Полювання на мамонтів. **Справа № 8**", "Державна

справа. **Справа № 9**", "Червоний півень під дахом. **Справа № 10**", "Чорний ворон. **Справа № 11**", "Полювання на догхантерів. **Справа № 12**", "Якого кольору собаки в Прип'яті. **Справа № 13**";

3) указівка на жанр твору: "Недомальшовані **вірші**", "Хвацькі **вірші**" Г. Фальковича; "**Легенда** про юну Весну" Н. Дев'ятко; "**Пригоди** Тараса в далекому космосі" Г. Манів, "Дивовижні **пригоди** Наталки в країні Часу" Н. Воскресенської; "**Пригоди** в Чарліссі" О. Крижанівської;

4) римування, напр.: "А на нас упав ананас", "Босоніжки для стоніжки", "Дід Андрій і лютий змії" О. Мамчич;

5) засоби фоностилістики (асонанс, алітерація), напр.: "Колоскова колоскова", "Корова спекла коровай", "Примостився міст до міста" Г. Фальковича;

6) однотипні структурні моделі заголовків, зокрема:

– однослівні найменування, напр.: "Бегемотик", "Гусеня", "Мавпенятко", "Як", "Єноти", "Зебра", "Ігри" О. Кротюк;

– заперечні словоформи, напр.: "Незрозумілі", "Не такий", "Не-Ангел" С. Гридїна;

– прикметниково-іменникові словосполучення, напр.: "Полинова пісня", "Неслухняне левеня", "Найкраща земля", "Веселі єноти" В. Петрук;

– синтаксичні конструкції, що являють собою підрядну частину складного речення, напр.: "Чому папуга не навчився розмовляти", "Чому равлик ховається" Г. Малик.

Такі часткові тенденції номінування художніх творів слугують маркером упізнаваності письменника, засобом посилення оригінальності та експресивності.

Висновки й перспективи дослідження. Заголовки сучасних художніх текстів для дітей та юнацтва загалом відповідають правилам творення заголовкової назви, проте мають і певні особливості, що вирізняє

їх з-поміж інших і дає підстави окреслити загальні та часткові тенденції номінування творів. До загальних тенденцій, які характеризують корпус творів для дітей та юнацтва в контексті загального літературного процесу, зараховуємо насамперед прагнення автора відшукати оригінальну форму та завуалювати зміст. Це можливе завдяки використанню засобів мовної гри, що забезпечує естетичний ефект через свідоме порушення мовних норм та змістових елементів. Проаналізовано специфіку репрезентації елементів мовної гри на різних рівнях мовної системи, зокрема: використання латиниці (графічний рівень), уживання нелітерних знаків (графічно-орфографічний рівень), застосування асонансу й алітерації, римування (фонетичний рівень), залучення антонімів для створення ефекту несподіванки та слів, близьких до омонімів, – омофонів, омографів тощо (лексичний рівень), використання okazionalizmів, зокрема okazionalizmів-антропонімів, okazionalizmів-топонімів, okazionalizmів-апелятивів (на рівні лексики й словотвору), інтертекстуальність, реалізована через алюзії на фольклор, українські міфи та легенди, інші літературні твори, кінофільми, витвори мистецтва, відомих особистостей та ін.; тяжіння до діалогічності, що демонструє намагання з першого слова заголовка встановити контакт із читачем (текстуальний рівень).

Вирізнено й узагальнено часткові тенденції називання творів, що

виразно репрезентовані в літературному доробку окремих сучасних письменників, зокрема: повторення фрагмента назви твору, оскільки новий твір є продовженням попереднього (твори В. Рутківського, С. Дерманського, А. Ніцой, А. Ворониної, О. Гавроша, С. Гридіна, Г. та Т. Микитчаків, М. Павленко), повторення фрагмента назви різних творів з одного циклу (твори О. Есаулова із серії "Дитячий детектив"), указівка на жанр твору (твори Н. Дев'ятко, Г. Манів, Н. Воскресенської, О. Крижанівської), римування (твори О. Мамчич), засоби фоностилістики: асонанс, алітерація (твори Г. Фальковича), однотипні структурні моделі заголовків, як-от: однослівні найменування (твори О. Кротюк), заперечні словоформи (твори С. Гридіна), прикметниково-іменникові словосполучення (твори В. Петрук), синтаксичні конструкції, що являють собою підрядну частину складного речення (твори Г. Малик).

Підсумовано, що для досягнення інформації, закладеної в заголовку, важливо враховувати глобальний контекст, який уможливує визначення асоціативних зв'язків заголовка в культурному просторі. Часткові тенденції номінування художніх творів забезпечують упізнаваність письменника, посилюють оригінальність та експресивність їхнього творчого доробку.

Перспективу наукових пошуків убачаємо в дослідженні тенденцій номінування сучасних творів про російсько-українську війну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Боева Є. В. Заголовки у творчій спадщині Григорія Сковороди (структурно-семантичний аспект). *Записки з ономастики*. 2005. Вип. 9. С. 3–10. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 11.07.2023).
2. Галич В. М. Заголовок у структурі змісту й формі публіцистичних творів Олеся Гончара. *Зб. пр. наук.-дослід. центру періодики*. 2003. Вип. 11. С. 537–556.
3. Голуб В. Вияви інтертекстуальності у творах для дітей та юнацтва. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 47. Т. 1. С. 149–153.

4. Голуб В. Ю. Особливості функціонування літературно-художніх антропонімів у сучасних українських пригодницько-історичних творах для дітей і юнацтва. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2023. Вип. 2 (100). С. 101–110.
5. Грицюк Л. Ф. Образно-семантичний підхід до класифікації заголовків. *Мовознавство*. 1992. № 2. С. 51–56.
6. Єрмоленко І. І. Семантичні особливості заголовків детективних романів Даніеля Пеннака. *Науковий вісник Херсонського державного ун-ту. Серія "Лінгвістика"*. 2011. Вип. 25. С. 215–219.
7. Желтоногова Т. В. Заголовок як компонент українського поетичного тексту: автореф. дис. ...канд. філол. наук: спец. 10.02.01. Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. Кіровоград, 2004. 20 с.
8. Загнітко А. Лінійний і вертикальний внутрішньотекстовий потенціал заголовка. *Науковий вісник Херсонського державного університету: зб. наук. праць. Серія "Лінгвістика"*. Херсон: ХДУ, 2005. Вип. II. С. 235–243.
9. Каниболоцька Л. С. Про функцію заголовка-цитати з циклу "Казки сучасного міста" Людмили Таршаницької. *Таїни художнього тексту (до проблем поетики тексту): зб. наук. праць*. Дніпропетровськ: РВЦ ДНУ, 2003. Вип. 3. С. 228–233.
10. Карпенко Ю. О. Про назви творів Ліни Костенко. *Культура слова*. 1991. Вип. 41. С. 13–22. URL: <http://kulturamovu.univ.kiev.ua/КМ/pdfs/Magazine41-4.pdf> (дата звернення: 21. 07.2023).
11. Качак Т. Література для дітей і дитяче читання у контексті сучасної літературної освіти : зб. наук.-метод. статей. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2013. 132 с.
12. Качак Т. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст.: монографія. Київ: Академвидав, 2018. 320 с.
13. Кизилова В. В. Художня специфіка української прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 400 с.
14. Корольова В. В. Прагматика заголовка сучасної української драми. *Вісник Житомирського державного університету. Серія "Філологічні науки"*. Житомир, 2015. Вип. 3 (81). С. 24–28.
15. Кочан І. М. Заголовки малої прози І. Франка як актуалізатори художнього тексту. *Проблеми гуманітарних наук. Серія: Філологія*. 2016. Вип. 38. С. 57–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_fl_2016_38_8 (дата звернення: 11.07.2023).
16. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / голова ред. А. Волков; Буковинський центр гуманітарних досліджень. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 634 с.
17. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ "Академія", 2007. 285 с.
18. Скорина Л. В. Поетика заголовку віршотворів Михайла Драй-Хмари. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. 2009. Вип. 167. С. 27–33.
19. Словник літературознавчих термінів. URL: <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/zagolovok/> (дата звернення: 13.07.2023).
20. Смірнова Н. П. Функції заголовків українських літературних казок ХХ ст. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Філологічні науки"*. 2013. № 2 (2). С. 225–230.
21. Траченко О. М. Заголовок як ономастичний знак особливого типу. *Іноземна філологія*. 2009. Вип. 121. С. 161–164.

22. Челецька М. М. Поетика заголовкового комплексу в ліриці Івана Франка: автореф. дис. ...канд. філол. наук: спец. 10.01.01. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2006. 18 с.
23. Шитик Л., Юлдашева Л. Специфіка літературних онімів сучасних творів для дітей та юнацтва. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. № 4. Т. 31 (70). С. 142–154.
24. Юлдашева Л. П. Заголовки сучасних художніх творів: структура, семантика, прагматика: монографія. Київ: Видавництво Київського міжнародного університету, 2019. 225 с.
25. Barthes Roland. *Éléments de sémiologie*. Denoël / Gonthier, Paris, 1965. 135 p.
26. Holub V. Point of view realisation in contemporary Ukrainian adventure stories for children and youth. *Scientific journal of Polonia University*. *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. Częstochowa, 2023. 58 (2023). N 3. S. 79–85.
27. Shytyk L., Yuldasheva L. Titles of contemporary Ukrainian works for children and youth: structural and semantic dimension. *Scientific journal of Polonia University*. *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. Częstochowa, 2023. 58 (2023). N 3. S. 188–194.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Boieva, E. V. (2005). Zaholovky u tvorchii spadshchyni Hryhoriia Skovorody (strukturno-semantychnyi aspekt) [Titles in the creative heritage of Grigory Skovoroda (structural and semantic aspect)]. URL: <http://www.nbu.gov.ua>. (reference date: 11.07.2023). [in Ukrainian].
2. Halych, V. M. (2003). Zaholovok u strukturi zmistu y formi publitsystychnykh tvoriv Olesia Honchara [The title in the content structure and form of Oles Honchar's journalistic works]. *Zb. pr. nauk.-doslid. tsentru periodyky*. Iss. 11. P. 537–556. [in Ukrainian].
3. Holub, V. (2022). Vyiavy intertekstualnosti u tvorakh dlia ditei ta yunatstva [Manifestations of intertextuality in works for children and youth]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Iss. 47. Vol. 1. P. 149–153. [in Ukrainian].
4. Holub, V. Yu. (2023). Osoblyvosti funktsiiuvannia literaturno-khudozhnykh antroponimiv u suchasnykh ukrainskykh pryhodnytsko-istorychnykh tvorakh dlia ditei i yunatstva [Specific functions of literary anthroponyms in modern Ukrainian historical and adventure works for children and youth]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka*. *Filolohichni nauky*. Iss. 2 (100). P. 101–110. [in Ukrainian].
5. Hrytsiuk, L. F. (1992). Obrazno-semantychnyi pidkhid do klasyfikatsii zaholovkiv [Image and semantic approach to the classification of titles]. *Movoznavstvo*. No. 2. P. 51–56. [in Ukrainian].
6. Yermolenko, I. I. (2011). Semantychni osoblyvosti zaholovkiv detektyvnykh romaniv Danielia Pennaka [Semantic features of the titles of Daniel Pennak's detective novels]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo un-tu*. Serii "Linhvistyka". Iss. 25. P. 215–219. [in Ukrainian].
7. Zheltonohova, T. V. (2000). Zaholovok yak komponent ukrainskoho poetychnoho tekstu [The title as a component of the Ukrainian poetic text]: avtoref. dys. ...kand. filol. nauk: 10.02.01. Kirovohrad. 20 p. [in Ukrainian].
8. Zahnitko, A. P. (2005). Linearnyi i vertykalnyi vnutrishnotekstovyi potentsial zaholovka [Linear and vertical intratext potential of the title]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu: zb. nauk. prats*. Serii "Linhvistyka". Kherson: KhDU. Iss. II. P. 235–243. [in Ukrainian].

9. Kanibolotska, L. S. (2003). Pro funktsiiu zaholovka-tsytyaty z tsyклу "Kazky suchasnoho mista" Liudmyly Tarshanytskoi [About the function of the title-quotes from the series "Tales of the Modern City" by Lyudmyla Tarshanytska]. *Tainy khudozhnoho tekstu (do problem poetyky tekstu): zb. nauk. prats. Dnipropetrovsk: RVTs DNU. Iss. 3. P. 228–233.* [in Ukrainian].
10. Karpenko, Yu. O. (1991). Pro nazvy tvoriv Liny Kostenko [About the titles of Lina Kostenko's works]. *Kultura slova. Iss. 41. P. 13–22.* URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine41-4.pdf>. (reference date: 21.07.2023). [in Ukrainian].
11. Kachak, T. (2013). Literatura dlia ditei i dytiache chytannia u konteksti suchasnoi literaturnoi osvity [Children's literature and children's reading in the context of modern literary education]: zb. nauk.-metod. statei. Ivano-Frankivsk: Tipovit, 132 p. [in Ukrainian].
12. Kachak, T. (2018). Tendentsii rozvytku ukrainskoi prozy dlia ditei ta yunatstva pochatku XXI st. [Trends in the development of Ukrainian prose for children and youth at the beginning of the 21st century]: monohrafiia. Kyiv: Akademydav, 320 p. [in Ukrainian].
13. Kyzyl'ova, V. V. (2013). Khudozhnia spetsyfika ukrainskoi prozy dlia ditei ta yunatstva druhoi polovyny XX stolittia [Artistic specificity of Ukrainian prose for children and youth of the second half of the 20th century]: monohrafiia. Luhansk: Vyd-vo DZ "LNU imeni Tarasa Shevchenka", 400 p. [in Ukrainian].
14. Korolova V. V. (2015). Prahmatyka zaholovka suchasnoi ukrainskoi dramy [Pragmatics of the title of modern Ukrainian drama]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia "Filolohichni nauky". Zhytomyr. Iss. 3 (81). P. 24–28.* [in Ukrainian].
15. Kochan, I. M. Zaholovky maloi prozy I. Franka yak aktualizatory khudozhnoho tekstu [Titles of I. Franko's short prose as actualizers of the artistic text]. *Problemy humanitarnykh nauk. Seriiia: Filolohiia. Iss. 38. P. 57–65.* URL: http://ddpu.drohobych.net/filol_gum/wp-content/uploads/2016/04/2016-08.pdf. (reference date: 11.07.2023). [in Ukrainian].
16. Volkov, A. (Ed.). (2001). Leksykon zahalnoho ta porivnialnoho literaturoznavstva [Lexicon of general and comparative literature]. Chernivtsi: Zoloti lytavry, 634 p. [in Ukrainian].
17. Kovaliv, Yu. I. (Ed.). (2007). Literaturoznavcha entsyklopediia [Literary encyclopedia]: u dvokh tomakh. Vol. 1. Kyiv: VTs "Akademiia", 285 p. [in Ukrainian].
18. Skoryna, L. V. (2009). Poetyka zaholovku virshotvoriv Mykhaila Drai-Khmara [The poetics of the title of Mykhailo Dry-Khmara's poems]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriiia: Filolohichni nauky. Iss. 167. P. 27–33.* [in Ukrainian].
19. Slovyk literaturoznavchykh terminiv [Dictionary of literary terms]. URL: <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/zagolovok/> (reference date: 13.07.2023). [in Ukrainian].
20. Smirnova, N. P. (2013). Funktsii zaholovkiv ukrainskykh literaturnykh kazok XX st. [Functions of titles of Ukrainian literary tales of the 20th century]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia «Filolohichni nauky». No. 2 (2). P. 225–230.* [in Ukrainian].
21. Trachenko, O. M. (2009). Zaholovok yak onomastychnyi znak osoblyvoho typu. Inozemna filolohiia [The title as an onomastic sign of a special type]. Iss. 121. P. 161–164. [in Ukrainian].
22. Cheletska, M. M. (2006). Poetyka zaholovkovoho kompleksu v lirytsi Ivana Franka [The poetics of the title complex in Ivan Franko's lyrics]: PhD(c) thesis abstract: 10.01.01. Lviv. 18 p. [in Ukrainian].

23. Shytyk, L., Yuldasheva, L. Spetsyfika literaturnykh onimiv suchasnykh tvoriv dlia ditei ta yunatstva [Specificity of literary onymes of modern works for children and youth]. *Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadskoho*. Seria: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii. 2020. No. 4. Vol. 31(70). P. 142–154. [in Ukrainian].
24. Yuldasheva, L. P. (2019). *Zaholovky suchasnykh khudozhnykh tvoriv: struktura, semantyka, prahmatyka* [Titles of modern works of art: structure, semantics, pragmatics]: monohrafiia. Kyiv: Vydavnytstvo Kyivskoho mizhnarodnoho universytetu. 225 p. [in Ukrainian].
25. Barthes, R. (1965). *Éléments de sémiologie*. [Elements of semiology]. Denoël/Gonthier, Paris. 135 p. [in French].
26. Holub, V. (2023). Point of view realisation in contemporary Ukrainian adventure stories for children and youth. *Scientific journal of Polonia University. Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej. Częstochowa*. Iss. 58 (2023). No. 3. P. 79–85. [in English].
27. Shytyk, L., Yuldasheva, L. (2023). Titles of contemporary Ukrainian works for children and youth: structural and semantic dimension. *Scientific journal of Polonia University. Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej. Częstochowa*. Iss. 58 (2023). No. 3. P. 188–194. [in English].

Стаття надійшла до редколегії: 07.09.2023

Схвалено до друку: 29.09.2023